

Intervju: Vladimir Gabrijelčič, direktor SENG

»Črpalna HE bo večnamenski objekt«

Ker se gradnja prve črpalne hidroelektrarne (ČHE) Avče pri nas končuje, smo se o tem, kako je potekala gradnja, kakšni so bili izzivi in težave, pogovarjali z direktorjem Soških elektrarn Nova Gorica (SENG) Vladimирjem Gabrijelčičem. »HE Avče bo na leto proizvedla 426 GWh električne energije, za črpanje Soče v umetno jezero na Kanalskem Vrhу pa na leto porabila 553 GWh električne energije.

Pred dobrimi štirimi leti so na ČHE Avče začeli brneti prvi stroji. Kdaj lahko pričakujemo prvo poskusno obratovanje?

Stanje na gradbišču nam omogoča, da bomo konec junija končali izvajanje del. V juliju bi začeli funkcionalne preizkuse, kar pomeni, da že preizkušamo agregat, priključen v omrežje v črpalnem in tudi v turbinskem režimu. Trenutno nameščamo generator, turbina je tako rekoč gotova. Na kritični poti je zaključek tlačnega cevovoda in glede na to, kako se izvajajo dela, bo cevovod končan konec junija.

Gre za prvo črpalno HE pri nas. Kakšen izziv je bil to za SENG?

Vedno je na začetku največji izziv postaviti objekt v prostor, saj je treba izbrati pravo mero za sobivanje vseh uporabnikov prostora. Zelo pomemben izziv za nas je bil, da bomo prvi gradili črpalno HE v Sloveniji ter da se pri kreiranju, gradnji in obratovanju ČHE ne bomo mogli zanašati na izkušnje drugih, ampak jih bomo pridobivali sami.

Kako ste se spopadli s prvim delom izziva prepričati lokalno skupnost, da objekt ne bo škodljiv?

Malo pred začetkom umeščanja ČHE v prostor smo v bližini zaključili doinstalacijo HE Plave II in HE Dobljar II. Že takrat smo pokazali, kakšen odnos imamo do prebivalcev in okolja. Prebivalstvo je ta naš način sprejelo. Vseskozi se trudimo, da bi elektrarne utemeljili kot večnamenske objekte, ki poleg proizvodnje električne energije omogočajo razvoj turizma, športa in rekreacije ali pa ohranjanje kulturnotehničnih spomenikov. Ljudje potem ne gledajo na objekt, kot da je namenjen izključno proizvodnji električne energije ali služenju denarja. Tehnične težave, nevarnosti in vplive na bivanje obdelamo skupaj z vsemi možnimi rešitvami. Vsekakor je treba upoštevati tudi realne možnosti investitorja.

Zagon ČHE Avče je odvisen od rekonstrukcije daljnovoda Divača–Gorica, ki ga obnavlja ELES, in pri katerem obstajajo težave z lokalnim prebivalstvom. Kaj bi vi na podlagi svojih izkušenj z lokalnimi prebivalci svetovali ELES-u?

Težko je svetovati, ker je vsak problem specifičen. Gotovo pa je pogovarjanje z ljudmi tista prava rešitev, s katero je mogoče najti pot do skupnih interesov. Tudi pri nas je nastopila civilna iniciativa o poteku trase na odseku daljnovoda, s katerim se ČHE Avče priključuje na Elesov daljnovod. Potekali so dolgotrajni pogovori, po katerih pa se trasa ni spremenila – le delno bo v kabelski izvedbi. Menim, da bi se morali v Sloveniji dogovoriti, ali bomo sploh gradili električne povezave in po kakšni ceni. Kabelska izvedba je namreč bistveno dražja, kar vpliva tudi na ceno električne energije. Kako jo bodo sprejeli prebivalci, pa je že drugo vprašanje.

Kaj pa pomeni za začetek obratovanja ČHE Avče, da rekonstrukcija daljnovoda Divača–Gorica še ni končana?

Ob pripravi na gradnjo ČHE smo analizirali tudi njene možnosti za priključitev v električno omrežje. Vedeli smo, da bo do zgraditve ČHE nemogoče zgraditi tudi 400-kilovoltno povezavo. Glede na to, da je ELES pripravil ojačitev 110-kilovoltne povezave severnoprimskega omrežja do RTP Divača in s tem prek transformacije v 400-kilovoltno omrežje, smo se odločili za priključitev v 110-kilovoltno omrežje. Za tak način priključitve v električno omrežje smo si od ELES-a in države pridobili ustrezna soglasja in dovoljenja. Če ustreznih daljnovodov ne bodo rekonstruirani pravočasno, bomo verjetno imeli težave pri preizkušanju elektrarne in z začetkom njenega obratovanja. Če ne bi uspeli izvesti preizkušanj in bi izvajalci zapustili gradbišče, bi se škoda lahko povečala do 20 milijonov evrov, vsak mesec neobratovanja pa bi pomenil dodaten milijon evrov škode. Seveda se pogovarjamo z ELESom in drugimi odgovornimi o možnih rešitvah, ki bi ustrezali vsem.

Če obnova daljnovoda ne bo dokončana, se bodo roki prvega obratovanja ČHE Avče premaknili?

Realno pričakujemo, da bomo junija zaključili dela, ko bomo izvajali preizkuse, pa že potrebujemo daljnovod. ELES je zagotovil, da bo do julija pripravil ustrezne 110-kilovoltne povezave. Kar pomeni, da bomo lahko uresničili načrt preizkusov.

Zakaj smo se v Sloveniji pred štirimi leti sploh odločili za gradnjo prve črpalne HE?

Obremenitve elektroenergetskega sistema so v različnih obdobjih različne, zato se je treba temu s proizvodnjo v elektrarnah prilagajati. Za pokrivanje teh sprememb so tehnično najprimernejše akumulacijske in črpalne HE. V nekdanji Jugoslaviji so bile vse akumulacijske HE in ČHE zgoščene na jugu, v Sloveniji pa smo večinoma proizvajali konstantno energijo. Slovenija tudi ni našla možnosti, kako v prostor umestiti akumulacijsko ali črpalno HE. Po osamosvojitvi je moral elektroenergetski sistem neekonomično obratovati, saj spremenljivo energijo proizvaja tudi TE Šoštanj. To pomeni hitrejše staranje opreme in večje možnosti nastopa okvar. Ko bo začela obratovati ČHE Avče, pa bo mogoče bolj optimirati obratovanje elektroenergetskega sistema in vplivati na bolj kakovostno obratovanje vseh elektrarn v sistemu.

Boste pridobljeno znanje prenesli tudi na gradnjo ČHE Kozjak?

Seveda kot hčerinsko podjetje HSE lahko znotraj sistema vplivamo na prenos znanja. Inženirsko podjetje HSE Invest, ki sodeluje pri vseh projektih v skupini HSE, pa lahko neposredno prenaša izkušnje na ČHE Kozjak. Smo pa pripravljene sodelovati z DEM, saj je sodelovanje v elektroenergetiki precej utečeno.